

سیاست های دول استعماری
در تاریخ معاصر قفقاز جنوبی
با تکیه بر آذربایجان

سوده ابراهیم زاده
حمید شمس ندی
هیات علمی دانشگاه ولایت

سرشناسه	ابراهیم زاده، سوده، ۱۳۶۰ -
عنوان و نام پدیدآور	سیاست‌های دول استعماری در تاریخ معاصر قفقاز جنوبی با تکیه بر آذربایجان / سوده ابراهیم زاده، حمید شمس‌الدین.
مشخصات نشر	تهران: کانی مهر، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۱۷۰ ص: ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
شابک	978-600-8071-12-9
وضعیت فهرست نویسی	فیپا
موضوع	قفقاز -- روابط خارجی
موضوع	Caucasus -- Foreign relations
موضوع	قفقاز -- سیاست و حکومت -- قرن ۲۰ م.
موضوع	Caucasus -- Politics and government -- 20th century
موضوع	قفقاز -- سیاست و حکومت -- قرن ۲۱ م.
موضوع	-- Politics and government -- 21st centuryCaucasus
موضوع	آذربایجان (جمهوری) -- سیاست و حکومت -- قرن ۲۰ م.
موضوع	Azerbaijan (Republic) -- Politics and government -- 20th century
شناسه افزوده	شمس‌الدین، حمید، ۱۳۶۲ -
رده بندی کنگره	DK ۱۳۹۷ الف۷ق/۵
رده بندی دیویی	۵/۷۷
شماره کتابشناسی ملی	۵۴۳۶۲۲

سیاست‌های دول استعماری در تاریخ معاصر قفقاز جنوبی با تکیه بر آذربایجان

انشارات کانی مهر

مؤلف: سوده ابراهیم زاده - حمید شمس‌الدین

ناشر: کانی مهر

نوبت چاپ: اول

سال چاپ: ۱۳۹۸

چاپ: البرز

تیراژ: ۳۰۰ نسخه

قیمت: ۲۲۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۰۷۱-۱۲-۹

آدرس: خ انقلاب، خ ۱۲ فروردین، ساختمان ناشران، طبقه همکف، پلاک ۱۶/۲۲

تلفن: ۶۶۴۹۰۳۱۵ - ۶۶۹۵۲۲۹۰

مقدمه نویسندگان

قفقاز غربی، راجال حاضر گستره جغرافیایی است که شامل کشور های جمهوری آذربایجان، ارمنستان، گرجستان و بخش های کوچکی از شمال غربی ایران و شمال شرقی ترکیه می شود. برابری تقسیم بندی قفقاز شمالی که در حال حاضر جزئی از روسیه و شامل جمهوری های خود مختار می باشد، است قفقاز در دوره های تاریخی متعدد در گستره قلمرو جغرافیایی ایران بوده است. هر چند در قرن ۱۹ میلادی و بعد از دو جنگ با دولت روسیه این مناطق از سیطره حکومت و جغرافیای ایران خارج شدند.

حوزه تحقیق و بررسی در مورد تحولات تاریخ معاصر قفقاز هر چند گسترش یافته است اما هنوز اهمیت تحقیقاتی خاص خودش را دارد. از آنجایی که منبع مستقل فارسی در تحولات قفقاز جنوبی وجود نداشت لذا تألیف کتاب سیاست های دول استعماری در تاریخ معاصر قفقاز جنوبی با تکیه بر آذربایجان، ضروری بود و اهمیت این کتاب تنها در شرح وقایع و تاریخ سیاسی قفقاز جنوبی در قرون ۱۹ و ۲۰ میلادی نیست بلکه بر ارائه شرح مختصری از پیشینه تاریخی و طرح نکاتی چند در رقابت و سیاست های

دول استعماری در منطقه است که زمینه ساز تحولات بعدی گردید. ما از طرفی استفاده از منابع و مقالات و روزنامه های غیرفارسی، خواننده را با دیدگاه های نویسندگان غیرایرانی نسبت به موضوع آشنا می سازد.

در پایان وظیفه خود می دانیم که صمیمانه از تمام کسانی که به صورت های گوناگون در راه آماده سازی و چاپ این کتاب از هیچ کوششی دریغ نورزیده اند؛ (بویژه مجموعه انتشاراتی کانی مهر و خانم آهنی) قدردانی کرد. و امیدواریم توانسته باشیم حق مطلب را ادا و موجبات رضایت خواننده گان را فراهم کرده باشیم و از صاحب

۸ | سیاست‌های دول استعماری در تاریخ معاصر قفقاز جنوبی با تکیه بر آذربایجان

نظران، پژوهشگران و خواننده گان حوزه مطالعاتی قفقاز نیز درخواست می شود که دیدگاه های اصلاحی یا مطالب تکمیلی در موضوع را به ایمیل نویسندگان h.shamsALDin@velayat.ac.ir ارسال کنند.

شمس الدین _ابراهیم زاده

زمستان ۱۳۹۶

www.ketab.ir

فهرست

فصل اول: پیشینه تاریخی.....	۱۳
پیشینه تاریخی.....	۱۵
اقدامات روس‌ها در قفقاز پس از اشغال منطقه.....	۱۷
بیشرفت اقتصادی و اجتماعی باکو بعد از غلبه روس‌ها.....	۱۹
چشم‌اندازی به ترک و مسائل قومی در باکو.....	۲۱
انقلاب ۱۹۰۵ م. / ۱۳۲۳ ق. روسیه و رتیب آن در باکو.....	۲۲
روند شکل‌گیری اعتصابات پارتیزان باکو تا انقلاب ۱۹۱۷ م.....	۲۴
خسوفت‌های قومی فوریه ۱۹۰۵ م. در باکو.....	۲۶
فعالیت‌های فرهنگی و سیاسی در باکو از عقب‌روسی‌ها تا انقلاب ۱۹۱۷ م.....	۲۷
انقلاب فوریه ۱۹۱۷ م. و سقوط خاندان رومانف.....	۳۶
پی‌نوشت‌های فصل اول.....	۳۹
فصل دوم: اوضاع سیاسی قفقاز در قرون ۱۸ و ۱۹ میلادی.....	۴۹
اوضاع قفقاز بعد از انقلاب فوریه ۱۹۱۷ م.....	۵۱

۵۲.....	اوضاع قفقاز بعد از انقلاب اکتبر ۱۹۱۷م.....
۵۴.....	اوضاع سیاسی باکو بعد از انقلاب ۱۹۱۷م.....
۵۶.....	واقعه مارس ۱۹۱۸م. و تثبیت اقتدار بلشویک‌ها در باکو.....
۶۱.....	اقدامات کمون باکو در دوران حاکمیت.....
۶۲.....	دوط کمون باکو.....
۶۵.....	دیل تلاش‌های انگلیس برای حضور در باکو.....
۷۰.....	سرانجام رهبران کمون باکو.....
۷۱.....	تسخیر باکو توسط نیروهای عثمانی و آذربایجانی.....
۷۱.....	دلایل حمایت عثمانی از شن‌گیری جمهوری آذربایجان.....
۷۴.....	جایگاه روشنفکران پان‌ترکیست.....
۸۰.....	ترکان جوان و گرایش‌های پان‌ترکیست.....
۸۴.....	پی‌نوشت‌های فصل دوم.....
۹۹.....	فصل سوم: شکل‌گیری جمهوری اول آذربایجان.....
۱۰۱.....	روند شکل‌گیری هویت ملی در جمهوری آذربایجان (اراز و شروان سابق).....
۱۰۴.....	تأسیس جمهوری آذربایجان در مناطق قفقاز جنوبی و مرکزی (اراز و شروان سابق).....
۱۰۶.....	اولین رهبران جمهوری آذربایجان.....
۱۱۰.....	اعلان تشکیل جمهوری آذربایجان به سران دول بزرگ.....
۱۱۲.....	مداخله عثمانی‌ها در حکومت جدید.....
۱۱۴.....	ترک مخاصمه مودروس و خروج عثمانی از قفقاز.....
۱۱۵.....	ورود بریتانیا به قفقاز و استقرار ژنرال تامسون در باکو.....
۱۲۱.....	کنفرانس صلح پاریس و دستاوردهای نمایندگان آذربایجان.....

۱۲۳	تقاضاهای هیئت آذربایجان از کنفرانس صلح
۱۲۵	روایت جمهوری آذربایجان و ایران
۱۲۸	زمینه‌های سقوط جمهوری آذربایجان
۱۴۰	اقدامات جمهوری آذربایجان در دوران حاکمیت
۱۴۴	بی‌نوشت‌های فصل سوم
۱۵۹	فهرست منابع

www.ketab.ir